

Лобода Г.Є. студентка групи 081(м)-24-1 спеціальності 081 Право
Науковий керівник: Світличний О.О., к.ю.н., доцент кафедри публічного права
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ

У ХХІ столітті інформація стала одним із найпотужніших інструментів впливу, здатним формувати суспільну думку, мобілізувати маси та змінювати хід політичних подій. Особливої ваги це набуває в умовах збройних конфліктів, коли інформаційний простір перетворюється на поле бою не менш важливе, ніж фізичні фронти. Україна, яка вже понад два роки перебуває в умовах воєнного стану, зумовленого агресією з боку Російської Федерації, стикається з безпрецедентними викликами в сфері інформаційної безпеки. Пропаганда війни, маніпуляції фактами, поширення дезінформації - усе це становить серйозну загрозу для національної безпеки, громадського порядку та міжнародної стабільності.

У таких умовах надзвичайно важливо забезпечити ефективне правове регулювання інформаційного впливу, зокрема пропаганди війни, водночас не допустивши надмірного обмеження основних прав і свобод людини. Законодавчі механізми мають бути достатньо гнучкими та сучасними, щоб оперативно реагувати на загрози, які змінюються щодня, особливо в цифровому середовищі. Саме тому дослідження кримінально-правового аспекту протидії пропаганді війни в умовах воєнного стану є не лише актуальним, а й критично важливим для забезпечення стабільності та правопорядку в державі. Сучасні міжнародні відносини характеризуються зростанням впливу інформації, зокрема у вигляді пропаганди війни та розпалювання ворожнечі. Одним із головних викликів є знаходження балансу між охороною національної безпеки та збереженням основних прав і свобод громадян. Від ефективності управління інформаційними потоками залежить не лише моральний стан нації, а й стратегічні та політичні наслідки війни. Воєнний стан накладає певні обмеження на інформаційний простір, проте ці обмеження не повинні бути надмірними або порушувати фундаментальні права, зокрема право на свободу вираження поглядів і доступ до інформації. В умовах воєнного стану в Україні, введеного через військову агресію Російської Федерації, питання кримінальної відповідальності за пропаганду війни набуває особливої актуальності. Пропаганда війни сприяє агресивним настроям та виправданню військових дій, що становить загрозу не лише національній безпеці, а й міжнародному миру. Незважаючи на численні закони та нормативно-правові акти, що регулюють питання інформаційної безпеки, українське законодавство часто не встигає за швидкими змінами в інформаційних технологіях. Зокрема, цифрові платформи та соціальні мережі стали ключовими каналами поширення деструктивної інформації. Ситуація, коли вороже налаштовані держави використовують інформаційні операції на глобальному рівні, вимагає активного міжнародного співробітництва.

Завданням держави є контроль над медіа-простором, проте в умовах воєнного стану важливо чітко розмежовувати, коли обмеження медіа є виправданими, а коли вони порушують свободу слова. Україні необхідно посилювати свою роль у міжнародних організаціях, що займаються інформаційною безпекою, зокрема у співпраці з ООН, ОБСЄ та Європейським Союзом, а також вивчати досвід інших країн у правовому регулюванні інформаційної сфери під час воєнних конфліктів.

Чинна редакція статті не повною мірою відповідає сучасним викликам, оскільки охоплює лише публічні заклики до агресії та війни, ігноруючи інші форми

інформаційного впливу, що можуть спонукати до агресивних дій. Протягом останніх років в Україні діє воєнний стан, запроваджений у зв'язку з військовою агресією Росії. Це призвело до значних змін у різних сферах життя, що вимагає відповідних коригувань правового регулювання.

В умовах воєнного стану питання вдосконалення національного законодавства, зокрема щодо кримінальної відповідальності за правопорушення проти миру і безпеки людства, набуває особливої значущості. Для приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів необхідно проводити глибоке дослідження правових норм, що спрямовані на захист суспільних відносин під час війни, аналізувати їх ефективність і виявляти прогалини в регулюванні.

Одним із найважливіших аспектів є питання кримінальної відповідальності за пропаганду війни, яка загрожує міжнародному правопорядку та порушує основи мирного співіснування. Варто звернути увагу на те, що в міжнародній практиці визначення "пропаганди війни" охоплює не лише прямі заклики, але й приховані форми, що можуть мати не менш небезпечний вплив.

На сьогодні стаття 436 Кримінального кодексу України передбачає кримінальну відповідальність за публічні заклики до агресії або розв'язування воєнного конфлікту, а також виготовлення матеріалів із закликами до таких дій для їх поширення [3]. Згідно з нормами міжнародного права, зокрема Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, пропаганда війни має бути заборонена, так само як і підбурювання до національної, расової або релігійної ворожнечі [2].

Враховуючи це, національне законодавство України потребує вдосконалення для належного захисту суспільного порядку та зміцнення правопорядку. Чинна редакція статті 436 ККУ охоплює лише публічні заклики до агресії чи розв'язування воєнного конфлікту. Однак термін «пропаганда» має більш широкий зміст і охоплює різні форми впливу на суспільну думку, спрямовані на підтримку чи виправдання війни [4].

Сучасна наука кримінального права визначає пропаганду як діяльність, що спрямована на поширення ідей чи інформації, що формує суспільну думку в потрібному напрямку. Таким чином, чинна редакція статті 436 ККУ не враховує всі можливі форми пропаганди війни. З огляду на зростаючу загрозу пропаганди війни під час воєнного часу, важливим є введення кваліфікуючих ознак для належної оцінки суспільної небезпеки таких дій.

Доцільно передбачити відповідальність за аналогічні дії, якщо вони вчинені з використанням засобів масової інформації або телекомунікаційних мереж, зокрема Інтернету, або службовою особою, що займає відповідальну позицію [5]. Такий підхід забезпечить більш дієве реагування на загрози, що виникають у цифровому середовищі, з урахуванням міжнародної практики, зокрема досвіду країн ЄС та США [1].

Правове регулювання інформаційного впливу в умовах воєнного стану є важливим аспектом національної безпеки. Україна повинна продовжувати розвивати своє законодавство, враховуючи нові виклики в інформаційному просторі, забезпечуючи баланс між безпекою та основними правами громадян. Крім того, Україні варто орієнтуватися на міжнародний досвід та стандарти, що закріплені у міжнародних правових актах, зокрема в Міжнародному пакті про громадянські та політичні права. Це дозволить сформулювати ефективну та збалансовану правову політику у сфері інформаційної безпеки, яка забезпечить як захист від пропаганди війни, так і дотримання фундаментальних прав людини. Таким чином, подальше вдосконалення кримінального законодавства у сфері протидії пропаганді війни є стратегічним завданням, яке має здійснюватися з урахуванням як національних потреб, так і міжнародних зобов'язань України.

Список використаних джерел:

1. Канцір В., Олійник Х. Іноземний досвід регламентації кримінальної відповідальності за пропаганду, планування, підготовку, розв'язування та ведення агресивної війни. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, 2020. Т. 7. № 1 (Серія «Юридичні науки»). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/may/21542/32.pdf>.
2. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III (з усіма змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
4. Семенова Т. Кримінальна відповідальність за інформаційні злочини в умовах гібридної війни. *Юридична наука*, 2021, № 3, с. 45-52. URL: <https://examplejournal.ua/journals/2021/3/semenova45>.
5. Омельченко Л. Пропаганда війни як загроза національній безпеці: правові аспекти. *Український юридичний часопис*, 2022, № 1, с. 28-33. URL: <https://examplejournal.ua/journals/2022/1/omelchenko28>.